

Logística sostenible en un mercat digital

Pere Roca

El comerç com a eix del desenvolupament

Al llarg de la història, el comerç ha estat un element clau per al desenvolupament de la humanitat, l'economia i les relacions culturals. Durant segles, ens ha permès accedir a productes, eines i coneixements d'arreu del món, creant oportunitats per a la innovació i la transformació.

Tanmateix, el comerç va associat a la logística, una disciplina sovint invisible però essencial per fer arribar els productes allà on són necessaris. En un món cada cop més globalitzat, la logística ha esdevingut un sistema complex que connecta oferta i demanda. Ara, el repte és transformar aquesta logística global en una logística sostenible, eficient i de proximitat.

Impacte de la digitalització en el consum i la logística

Amb l'arribada de la digitalització, especialment després de la pandèmia de la COVID-19, el consum ha experimentat una revolució. Els consumidors ara tenen la capacitat d'accés a una oferta global, independentment de la seva ubicació. Plataformes digitals com Amazon, Ebay Aliexpress han redefinit la logística, demostrant que l'agilitat i l'eficiència poden ser avantatges competitives.

Però aquest mateix fenomen ha generat paradoxes i problemes. Ara podem comprar productes a milers de quilòmetres amb un sol clic, mentre que els productes disponibles a 100 metres de casa sovint queden fora del radar digital. Això no només afecta el comerç local, sinó també la sostenibilitat, ja que es multipliquen els trajectes i els costos associats al transport a llargues distàncies.

Aquesta situació també posa de manifest una altra realitat: el comerç local sovint és percebut com menys competitiu, amb preus més alts i menys opcions per al consumidor. Aquesta percepció es deu, en part, a la falta de digitalització de moltes botigues de proximitat, que queden fora de la batalla tecnològica.

Els desafiaments d'una logística globalitzada

La logística actual, dissenyada per servir a un mercat digital, afronta diversos reptes estructurals que limiten la seva sostenibilitat:

Dependència de llarga distància: la deslocalització de la fabricació de béns de consum a països emergents ha portat durant molts anys una major competitivitat de cost, però alhora ha generat que molts productes recorren milers de quilòmetres, tot i poder estar disponibles localment, creant una paradoxa logística i comercial

Model segmentat: Les cadenes de subministrament s'han fragmentat fins al punt que una sola comanda pot implicar múltiples etapes, modes de transport i actors, generant ineficiències i un alt impacte mediambiental.

Falta d'integració del comerç de proximitat: Els establiments tradicionals són sovint exclosos del món digital, fet que els fa menys visibles i els situa en desavantatge competitiu.

Solucions per a una logística sostenible

La clau per transformar la logística actual en un sistema més sostenible és adoptar un enfocament global però local, digital però col·laboratiu.

La reactivació de la xarxa industrial de proximitat:

Cal potenciar les capacitats fabrils de proximitat, valorant la sostenibilitat global de tot el procés productiu i logístic.

Digitalització del comerç local:

Integrar els establiments tradicionals en les plataformes digitals per augmentar la seva visibilitat i oferir-los les mateixes oportunitats que les grans corporacions. Aquesta integració implica ajustar marges comercials i assegurar que els preus siguin competitius.

Ús d'infraestructures existents:

Redissenyar espais ja presents a les ciutats per convertir-los en nodes logístics col·laboratius. Pàrquings, estacions d'autobusos o metro, mercats de barri, poden ser reconvertits en punts de concentració i distribució, micro-hub's.

Horaris optimitzats:

Adaptar la distribució de mercaderies a les sinergies de la ciutat, aprofitant horaris vall com la nit o el migdia per minimitzar l'impacte en el trànsit i millorant la circulació i les zones de càrrega i descarrega.

Col·laboració empresarial:

Fomentar models de marca blanca i sistemes compartits entre empreses, de manera que puguin treballar conjuntament per optimitzar rutes, compartir estocs i reduir costos logístics.

Nodes logístics integrats:

Crear hubs col·laboratius fora de les ciutats per consolidar enviaments i distribuir-los de manera optimitzada a través de micro-hubs urbans, lockers o punts de recollida. Aquesta estratègia, inspirada en els diferents nodes d'una xarxa d'informació com internet, permet una distribució més eficient i sostenible.

Logística inversa i residus:

Una part clau de la sostenibilitat es la gestió de la logística inversa, reduint els residus generats pels embalatges i els processos de retorn, que sovint també recorren llargues distàncies. És important destacar que el circuit actual de la venda on-line genera molts més residus que el comerç tradicional.

Repensar l'última milla

La col·laboració publicoprivada és essencial per desplegar aquestes noves infraestructures i establir un marc regulador que impulsi el canvi, cal fer un ús eficient de la via pública.

L'última milla és, probablement, el punt més crític per a la sostenibilitat de la logística moderna, alhora que representa més del 50% del cost de transport. Una de les claus per optimitzar aquest procés és desplaçar la complexitat de distribució i la seva dispersió fora de les ciutats, establint nodes estratègics a les perifèries que serveixin com a punts d'agrupació i optimització de la paqueteria.

Un cop agrupada la carrega per zones de la ciutat els vehicles llançadores entraran a hores vall i posicionant els productes a micro-hubs propers als consumidors. Amb una eficient ocupació dels vehicles farà que els temps d'ús de via pública sigui menor.

Un cop dins de la ciutat, la distribució des dels micro-hubs hauria de realitzar-se mitjançant mitjans eficients com vehicles lleugers elèctrics, carrets, bicicletes de càrrega o transport col·laboratiu i repartidors de barri.

Un futur col·laboratiu i sostenible

La logística sostenible no és només una qüestió mediambiental, sinó també de sostenibilitat econòmica i social. Els processos de fabricació, distribució i comerç han d'evolucionar cap a models més col·laboratius, on empreses, administracions i consumidors treballin plegats per reduir l'impacte ambiental i fomentar l'economia local.

Per aconseguir-ho, cal adoptar una visió global que integri totes les fases del procés logístic, des de la fabricació fins al consum final, passant per la gestió dels residus i la logística inversa. Només així podrem construir un sistema capaç de respondre als reptes del futur amb solucions sostenibles, eficients i accessibles per a tothom.

Model contrastat última milla

L'experiència d'un nou model de distribució urbana a la ciutat de Barcelona, basat en l'ús de micro-hubs ubicats en places de pàrquing distribuïts per tota la ciutat. L'ocupació de la superfície viària i les emissions associades dels vehicles industrials s'ha reduït amb un 85% amb la seva combustió.

L'aportació del model a les ciutats posa de manifest, que no cal tolerar una indisciplina viària permanent amb vehicles mal estacionats a la majoria de carrers, fora de les zones autoritzades de càrrega i descarrega, per fer la distribució.

Conclusió

La digitalització i la globalització han transformat el comerç i la logística, però també han accentuat el malbaratament de recursos. La integració del comerç local en el món digital, els nous usos d'infraestructures existents i l'optimització dels processos són passos essencials per avançar cap a un model de logística sostenible.

Només si som capaços de combinar tecnologia, col·laboració i responsabilitat podrem garantir que el comerç i la logística continuïn sent motors de progrés per a la societat, sense comprometre el futur del nostre planeta.